

Avdelningen för hälso- och sjukvårdsstyrning

REGIONAL MEDICINSK RUTIN

Fastställt: 2026-04-07

Giltig till: 2029-04-07

Skapad av: Anders Rehn, överläkare och verksamhetschef för VO Intensiv- och Perioperativ vård

Godkänd av: LPO Pivot

Regional medicinsk rutin för preoperativa utredningar

Basen

- Anamnes och fysikalisk undersökning. Dessa skall dokumenteras i patientjournal och innehålla hjärt-lungfunktion, blodtryck (ej nödvändigt hos friska barn), allergier, sjukdomar av betydelse, aktuell medicinering och levnadsvanor framför allt om rökning och alkohol (vårdprogram om levnadsvanor finns på webbplatsen: [Vårdriktlinjer/Levnadsvanor \(vardgivare.skane.se\)](https://vardgivare.skane.se/vardriktlinjer/Levnadsvanor))
- Korrekt ifylld regiongemensam Hälsodeklaration inför operation i Region Skåne som finns under Blanketter på webbplatsen: [Vårdriktlinjer/Anestesi och perioperativ vård \(vardgivare.skane.se\)](https://vardgivare.skane.se/vardriktlinjer/Anestesi_och_perioperativ_vard)
- Operatörens eller patientens anestesiönskemål.
- Anamnes, fysikalisk undersökning och hälsodeklaration gäller 12 mån, förutsatt att patientens tillstånd är stationärt.
- Hälsodeklaration är giltig i 5 månader för barn <7 år.

Laboratorieprover

- Inget labprov eller diagnostisk screening är rutinmässigt nödvändig i den preoperativa utredningen.
- Hb-bestämning kan göras, om indikation föreligger, operationsdagen på operationsavdelningen.

- Blodgruppering görs vid operativa ingrepp som kan kräva blodtillförsel enligt lokala blodgrupperings-PM.
- Riktad provtagning görs vid konstaterad/misstänkt sjukdom eller interfererande farmakologisk behandling (ex. diuretika, litium, njursjukdom, diabetes mellitus, koagulationsrubbnig eller antikoagulantia).

Vilo-EKG

- EKG tas vid känd eller misstänkt hjärt-kärlsjukdom inkl. hypertoni, diabetes eller mer än tre av följande riskfaktorer föreligger: hyperlipidemi, rökning, positiv fam. anamnes, adipositas.
- EKG-undersökning utförd inom 12 mån behöver ej förnyas, förutsatt att patientens tillstånd är oförändrat.
- Ålder i sig ingen indikation för EKG.

UKG

Överväg UKG på patient med dåligt reglerad hjärtsvikt eller annan svår hjärtsjukdom.

Hjärt-lungröntgen

- Hjärt-lungröntgen görs ej rutinmässigt på patienter med känd, adekvat behandlad och stabil hjärt-lungsjukdom.
- Utförs på patienter med nyupptäckt hjärt-lungsjukdom eller då anamnesen så påkallar.

Röntgen halsrygg på RA-patienter

- Vid RA krävs rtg halsrygg endast vid rörelseinskränkning, smärta och/eller neurologiska symtom som kan härröras från halsryggen.
- Tidigare undersökning gäller 12 mån vid stationärt tillstånd.

ASA-klassificering

ASA 1	En för övrigt frisk patient
ASA 2	En patient med lindrig systemsjukdom
ASA 3	En patient med allvarlig systemsjukdom
ASA 4	En patient med allvarlig och ständigt livshotande systemsjukdom
ASA 5	En moribund patient, som inte förväntas överleva utan operationen
ASA 6	En avliden patient där hjärnans funktioner totalt och oåterkalleligt fallit bort och som ska genomgå en donationsoperation

ASA klassificering stämmer inte helt för barn, till exempel barn <6 veckor ASA 3 även om de för övrigt är friska.

Definitioner

Dagkirurgi	Patienter med planerad postoperativ vårdtid <24 timmar.
Hälsodeklaration	Autoanamnes eller egenanamnes där patienten själv svarar på frågor om hälsotillstånd, tidigare operationer och aktuell medicinering.
Preoperativ utredning	Provtagningar, undersökningar, specialistkonsulter och hälsodeklaration. Utredningen kan utföras på avsändande sjukhus.
Preoperativ bedömning	Slutgiltig riskbedömning och ordination av: premedicinering, ev. stående medicinering, anestesiorm, särskild övervakningsutrustning och postoperativ smärtlindring. Bedömningen skall utföras på opererande sjukhus.

Vid tveksamhet avseende något av ovanstående tag alltid kontakt med anestesilog vid aktuell operationsavdelning!

Svensk översättning av "American Society of Anesthesiologists (ASA) Physical Status"-systemet

ASA-klass (svensk översättning)

ASA 1 - En för övrigt frisk patient
ASA 2 - En patient med lindrig systemsjukdom
ASA 3 - En patient med allvarlig systemsjukdom
ASA 4 - En patient med allvarlig och ständigt livshotande systemsjukdom
ASA 5 - En moribund patient, som inte förväntas överleva utan operationen
ASA 6 - En avliden patient där hjärnans funktioner totalt och oåterkalleligt fallit bort och som ska genomgå en donationsoperation.

ASA physical status classification

ASA 1 - A normal healthy patient
ASA 2 - A patient with mild systemic disease
ASA 3 - A patient with severe systemic disease
ASA 4 - A patient with severe systemic disease that is a constant threat to life
ASA 5 - A moribund patient who is not expected to survive without the operation
ASA 6 - A declared brain-dead patient whose organs are being removed for donor purposes

Svensk översättning av ASA-klass-exempeltext som ASA publicerat 2014

ASA 1 - Frisk, icke-rökare, ingen eller minimal alkoholkonsumtion.

ASA 2 - En patient med lindrig systemsjukdom utan påtaglig funktionell begränsning. Exempel inbegriper (men begränsas inte till): aktiv rökare, regelbunden alkoholkonsumtion utan beroende eller missbruk*, graviditet, övervikt (BMI 30 - 39), välkontrollerad diabetes/hypertoni, lindrig lungsjukdom.

ASA 3 - En eller flera allvarliga systemsjukdomar med påtaglig funktionell begränsning. Exempel inbegriper (men begränsas inte till): otillräckligt reglerad diabetes eller hypertoni, kronisk obstruktiv lungsjukdom (KOL), sjuklig fetma (BMI ≥ 40), aktiv hepatit, alkoholberoende eller alkoholmissbruk, pacemakerberoende, måttligt nedsatt ejektionsfraktion, ischemisk hjärtsjukdom, terminal njursvikt med regelbunden dialysbehandling, prematura barn med gestationsålder <60 veckor, genomgången (>3 månader) hjärtinfarkt eller kranskärlsintervention, transitorisk ischemisk attack (TIA) eller stroke.

ASA 4 - Exempel inbegriper (men begränsas inte till): nyligen genomgången (<3 månader) hjärtinfarkt eller kranskärlsintervention, transitorisk ischemisk attack (TIA) eller stroke. Pågående hjärtischemi eller allvarlig klaffsjukdom, uttalat nedsatt ejektionsfraktion, sepsis, disseminerad intravasal koagulation (DIC), akut njursvikt eller terminal njursvikt som inte behandlats med regelbunden dialys.

ASA 5 - Exempel inbegriper (men begränsas inte till): rupturerat abdominellt/torakalt aortaaneurysm, stort trauma, intrakraniell blödning med masseffekt, ischemisk tarm hos patient med svår hjärtsjukdom eller multiorgansvikt.

ASA 6 - Ej exemplifierat.

Tillägg av bokstaven "A" efter ASA-klass anger att operationens angelägenhetsgrad är akut**.

* Detta är en i sammanhanget förmodad ändamålsenlig tolkning av "social alcohol drinker" som är ett välanvänt amerikanskt begrepp som ASA använder i sin text. Efterforskningar bland vårdpersonal i USA och på internet tyder emellertid på att begreppet saknar entydig definition.

** "Akut angelägenhetsgrad" föreligger när fördröjd operation/behandling medför påtagligt ökad risk för patientens liv eller för funktion hos kroppsdelen/organ.

Antagen av SFAIs styrelse november 2015

För utskrift:

[ASA-klassifikation | Svensk Förening för Anestesi och Intensivvård \(pdf\) \(sfai.se\)](#)